

Broedvogels van De Maaij tot en met 1999

door Tom Heijnen

1. Inleiding

Ten zuidoosten van Bergeijk liggen twee kleine vijvercomplexen, de Visvijvers Bergeijk en de Pastoorsweijers. De vijvers en aangrenzende bospercelen worden samen De Maaij genoemd. Tot 1992 werden de Visvijvers Bergeijk commercieel geëxploiteerd voor de viskweek. In 1992 zijn de vijvers en de Pastoorsweijers aangekocht door Natuurmonumenten. Om het beheer van het gebied gestalte te kunnen geven had Natuurmonumenten gegevens nodig en daarom werd de Vogelwerkgroep De Kempen verzocht om in 1993 een inventarisatie van de broedvogels van de Visvijvers en Pastoorsweijers uit te voeren. De inventarisatie is daarna jaarlijks voortgezet. De Vogelwerkgroep IVN Bergeijk/Eersel heeft de bospercelen in 1998 en 1999 onderzocht. In dit artikel worden de resultaten samengevat.

2. Gebiedsbeschrijving

De Maaij is gelegen in de gemeente Bergeijk, provincie Noord-Brabant. De inventarisaties vonden in vijf deelgebieden plaats (totaal 260 ha):

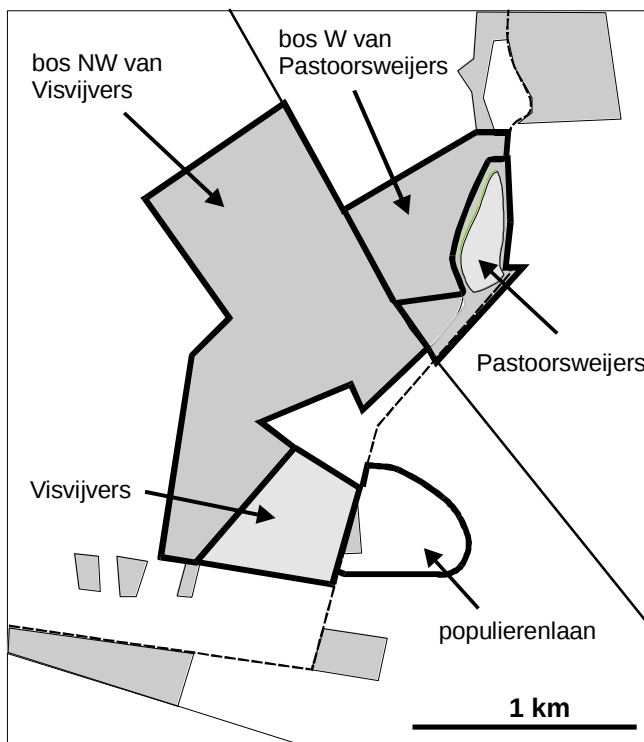
Pastoorsweijers e.o. (30 ha). Deze visvijvers zijn gelegen in de kilometerhokken 57-24-41 en 57-25-51. Er zijn drie vijvers, van elkaar gescheiden door dijkes die met riet, wilgen e.d. begroeid zijn. Ook de overige randen van de vijvers zijn met riet begroeid, variërend in breedte van ongeveer één tot drie meter. Een stelsel van slootjes zorgt voor de be- en afwatering van de vijvers.

Aan de oostzijde stroomt de Beekloop, een smalle beek die ondanks de kanalisatie in het verleden hier vrij natuurlijk aandoet en fraai oogt. Hierlangs groeit een rijke vegetatie met veel loofboomsoorten (vooral elzen) en de struik- en kruidlaag zijn vrij tot zeer dicht. De noordpunt en westrand, en het zuidelijke deel tot aan de Maaijbrug, bestaan uit aanmerkelijk droger bos waarin een struiklaag grotendeels ontbreekt. In de noordpunt en het zuidelijke gedeelte, waar berken domineren, zijn door het *laissez fair* bosbeheer veel dood hout en open plekken aanwezig.

De zuidwesthoek van het deelgebied bestaat uit naaldbos met een kleine kaalkap. Hierin ligt een huis met omliggend perceel dat particulier bezit is.

Visvijvers (30 ha). Dit vijvercomplex, gelegen in kilometerhok 57-23-55, bestaat uit twaalf vijvers die door middel van sluisjes met elkaar verbonden zijn. De dijken die de vijvers van elkaar scheiden zijn over het algemeen zeer dicht begroeid met riet en her en der wilgen, braam e.d. De noordwestrand wordt begrensd door een sloot vol kwelverschijnselen en naaldbos. Aan de oostzijde stroomt de Beekloop, die er hier aanmerkelijk onnatuurlijker uitziet dan bij de Pastoorsweijers. In de noord- en zuidoosthoek liggen twee stukjes vochtig, gemengd loofbos.

Populierenlaan (25 ha). Deze grenst aan de oostzijde van de visvijvers en is gelegen in de kilometerhokken 57-23-55 en 57-24-51. Vanaf het zandpad langs de Beekloop loopt een pad in een halve cirkel, waarlangs aan beide zijden oude populieren staan. Ook in het door dit pad omsloten gebied, waar het grondgebruik bestaat uit grasland en een stukje akker, lopen diverse populierenlanen. Grote delen van

de populierenlanen hebben een redelijk ontwikkelde struik- en kruidlaag. In de oosthoek ligt een vrij oud populierenbosje zonder struiklaag. Het bosje aan de westrand daarentegen heeft een vrij dichte struiklaag en de populieren worden door onder meer elzen afgewisseld.

Bos ten westen van Pastoorsweijers (40 ha) en bos ten noordwesten van de Visvijvers (135 ha). Voor een beschrijving van deze gebieden wordt verwezen naar de verslagen van het IVN Bergeijk/Eersel (1998, 1999).

3. Methode

3.1 Werkwijze in het veld

De deelgebieden werden te voet grondig doorkruist, rekening houdend met de maximale afstand waarover vogels gehoord kunnen worden. Bij het inventariseren van Kleine Karekieten in 1993-95 werd de "maak wat herrie en ik zing" methode gebruikt. Bij de IJsvogel is in 1994 en 1995 speciaal naar nesten gezocht. Voor het overige werden geen speciale technieken of hulpmiddelen gehanteerd.

De inventarisatie van de Visvijvers en Pastoorsweijers in 1993-95 en van de bospercelen in 1998-99 lijkt het meest op de BMP-methode (Broedvogel Monitoring Project) van SOVON. De inventarisatie van Visvijvers en Pastoorsweijers in 1996-99 is vergelijkbaar met de LSB-methode (Landelijk Soortonderzoek Broedvogels) van SOVON. Voor meer informatie over de methode en de bezoeksintensiteit wordt verwezen naar de verslagen van de inventarisaties (zie literatuurlijst).

De tellingen van de Visvijvers en Pastoorsweijers in 1993 werden verricht door Mart v.d. Broek, Tom Heijnen, Marco Bakermans, Toon Brugman, Bert Verspaandonk en Jan Wouters, in 1994 door Mart v.d. Broek, Tom Heijnen en Jan Wouters, in 1995 door Tom Heijnen (op enkele dagen bijgestaan door Mart v.d. Broek en Harold Bierens), en in 1996 t/m 1999 door Tom Heijnen en Mart v.d. Broek (in 1999 bijgestaan door Pieter Wouters).

De tellingen van de bospercelen in 1998-99 zijn uitgevoerd door de Vogelwerkgroep van het IVN Bergeijk/Eersel. In 1998 is de Pastoorsweijers eveneens door deze vogelwerkgroep geïnventariseerd.

3.2 Interpretatie van de veldgegevens

Alle mogelijke schaarse en zeldzame broedvogels werden op veldkaarten ingetekend en na afloop van het telseizoen per soort uitgewerkt. Bij de interpretatie van de waarnemingen zijn de meest recente SOVON criteria (van Dijk 1996) gehanteerd. Daarbij worden eerst alle waarnemingen geclusterd tot groepjes; waarnemingen die elkaar uitsluiten, d.w.z. die met zekerheid op verschillende paren, exemplaren of territoria betrekking hebben, vormen de basis om tot verschillende groepjes te komen. Vervolgens wordt per soort gekeken hoeveel geldige bezoeken er geweest zijn (een geldig bezoek is een bezoek in die tijd van het jaar waarin de soort aanwezig is). In een tabel kan opgezocht worden welke waarnemingen meegeteld mogen worden (bij de ene soort alleen zangposten, bij een andere ook losse vogels, etc.), hoeveel waarnemingen er in een groepje vereist zijn (hetgeen afhankelijk is van het aantal geldige bezoeken) en hoeveel hiervan binnen de zogenaamde datumgrenzen moeten liggen. De groepjes die aan deze criteria voldoen worden in dit verslag kortweg broedparen genoemd.

3.3 Tekortkomingen inventarisatie Visvijvers en Pastoorsweijers

In 1993-1995 zijn alle vogelsoorten geïnventariseerd, in 1996-1999 alleen de schaarse en zeldzame. Dit had zijn weerslag op het aantal bezoeken dat aan het gebied gebracht is: de bezoeksintensiteit was in 1996-99 aanmerkelijk lager. In 1998 zijn de Visvijvers onvoldoende onderzocht. Wegens vakantie zijn in mei 1999 te weinig inventarisatiebezoeken aan de Visvijvers en Pastoorsweijers gebracht. Bij het vergelijken van gegevens uit de diverse jaren moet met de jaarlijkse verschillen in onderzoeksintensiteit rekening gehouden worden.

4. Samenvatting van de resultaten

4.1 Soortenrijkdom en broedvogeldichtheden

Het aantal soorten varieert zowel per deelgebied als per jaar (tabel 1). De Pastoorsweijers en Visvijvers zijn, de geringe oppervlakte in ogenschouw nemend, het soortenrijkst. Beide gebieden hebben ook verreweg de hoogste dichtheid wat het aantal territoria/paren per oppervlakte-eenheid betreft: zo'n 10 per ha. Dit heeft alles te maken met het gevarieerde biotoop.

Tabel 1. Soortenrijkdom en dichtheid op de Pastoorsweijers, Visvijvers en Populierenlaan in 1993-95, in het bos ten westen van de Pastoorsweijers (BP) in 1998 en in het bos ten noordwesten van de Visvijvers (BV) in 1999.

Soort	Pastoorsweijers			Visvijvers			Populierenlaan			BP	BV
	1993	1994	1995	1993	1994	1995	1993	1994	1995	1998	1999
Aantal soorten	43	47	42	42	36	42	30	23	31	39	42
Aantal paren	283	253	263	333	288	326	148	107	132	125	461
Dichtheid per ha.	9.4	8.4	8.8	11.1	9.6	10.9	5.9	4.3	5.3	3.1	3.4

4.2 Algemene soorten

De resultaten van de algemene broedvogelsoorten zijn in tabel 2 samengevat.

Tabel 2. Aantal paren/territoria van algemene soorten op de Pastoorsweijers, Visvijvers en Populierenlaan in de periode 1993-95, in het bos ten westen van de Pastoorsweijers (BP) in 1998 en in het bos ten noordwesten van de Visvijvers (BV) in 1999.

Soort	Pastoorsweijers			Visvijvers			Populierenlaan			BP	BV
	1993	1994	1995	1993	1994	1995	1993	1994	1995	1998	1999
Wilde Eend	3	3-5	5	15-20	13	15-20	1	-	1		2
Fazant	1	3	3	1	-	-	2	-	2	1	1
Waterhoen	6	4	7	12	12	16	-	-	1	-	-
Meerkoet	5	3	4	24	13	18	-	-	-	-	-
Holenduif	3	2	2	-	-	-	1	-	2	2	6
Houtduif	4	4	7	6	3	9	5	-	3	6	28
Turkse Tortel	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-
Koekoek	1	1	1	-	1	1	2	1	1	-	1
Grote Bonte Specht	5	5	4	2	-	1	2	2	-	-	6
Witte Kwikstaart	-	-	-	1	-	1	-	-	-	1	-
Boompieper	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	15
Winterkoning	27	17	14	15	13	15	15	15	13	5	24
Heggenus	6	10	5	9	5	5	7	5	8	1	4
Roodborst	12	13	14	8	4	2	2	3	2	10	31
Merel	13	9	12	10	5	11	7	5	5	4	13
Zanglijster	4	2	-	-	-	1	2	1	3	1	4
Grote Lijster	-	1	-	1	-	-	-	-	-	1	1
Kleine Karekiet	23	26	23	79	106	107	1	1	-	-	-

Soort	Pastoorsweijers			Visvijvers			Populierenlaan			BP	BV
	1993	1994	1995	1993	1994	1995	1993	1994	1995	1998	1999
Spotvogel	3	4	1	2	2	1	9	4	5	1	-
Tuinfluit	17	10	12	11	11	14	15	15	16	2	5
Zwartkop	19	20	17	7	9	5	10	11	8	2	18
Tjiftjaf	17	14	18	17	13	20	13	13	11	11	26
Fitis	11	8	9	5	2	3	1	-	1	11	38
Gr. Vliegenvanger	2	1	3	-	-	2	2	-	1	-	-
Goudhaantje	1	1	3	1	1	1	-	-	-	14	37
Staartmees	4	3	5	5	2	4	2	1	1	1	3
Matkop	6	7	5	4	-	3	-	-	-	2	8
Kuifmees	4	5	6	2	1	-	-	-	-	5	21
Zwarte Mees	1	1	2	1	-	-	-	-	-	-	13
Pimpelmees	12	9	9	6	5	5	3	-	6	1	8
Koolmees	20	10	14	8	7	8	6	1	4	9	32
Boomkruiper	7	8	6	3	3	1	7	4	6	1	5
Gaai	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	8
Zwarte Kraai	1	1	3	-	1	-	3	7	6	4	12
Kauw	-	-	1	-	-	-	-	2	2	1	5
Spreeuw	2	3	2	1	-	-	9	3	4	1	2
Vink	21	21	24	11	10	10	12	7	11	10	56
Rietgors	2	3	2	9	8	5	-	-	-	-	-

4.3 Schaarre en zeldzame soorten

De resultaten van de broedvogelinventarisaties van schaarre en zeldzame soorten zijn samengevat in de onderstaande tabellen. Op een aantal soorten wordt in hoofdstuk 5 nader ingegaan.

Tabel 3. Aantal paren/territoria van schaarre en zeldzame soorten op de Visvijvers en Pastoorsweijers in de periode 1993-99. Voor bepaalde soorten zijn de aantallen door verschillen in bezoekenintensiteit niet zonder meer vergelijkbaar.

Soort	Pastoorsweijers								Visvijvers							
	93	94	95	96	97	98	99		93	94	95	96	97	98	99	
Dodaars	1	1	-	2	-	-	-		10	2	3	5	1	1	1	
Fuut	1	2	3	3	2	3	3		7	7	10	10	8	6	10	
Roerdomp	-	-	1	1	1	1	-		-	-	1	2	1	1	1	
Woudaapje	-	2	2	-	-	-	-		2	1	2	-	1	-	-	
Knobbelzwaan	-	-	-	-	-	-	-		1	-	-	1	1	1	1	
Canadese Gans	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	1	1	-	1	
Nijlgans	-	-	-	-	-	-	-		-	-	-	1	1	-	-	
Krakeend	-	-	-	-	-	-	-		1	4	-	1	1	1	2	
Slobeend	-	-	-	-	-	-	-		3	1	1	2	1	1	-	

Soort	Pastoorsweijers							Visvijvers						
	93	94	95	96	97	98	99	93	94	95	96	97	98	99
Tafeleend	-	-	-	-	-	-	-	4	1	2	5	-	-	-
Kuifeend	-	-	-	-	-	-	-	18	13	9	6	3	1	4
Waterral	-	-	1	-	-	-	-	2	-	-	2	1	-	1
Zomertortel	3	3	4	1	-	2	1	-	-	2	1	-	-	1
Bosuil	?	1	?	?	?	-	1	-	-	-	-	-	-	-
IJsvogel	1	2	2	1	-	-	1	1	1	1	-	-	1	1
Groene Specht	1	2	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Zwarte Specht	-	1	-	1	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-
Kleine Bonte Specht	1	1	2	-	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-
Nachtegaal	2	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Blauwborst	-	-	1	-	2	1	-	6	3	4	4	3	6	4
Gekr. Roodstaart	3	1	-	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Bosrietzanger	3	1	-	2	1	-	-	1	2	1	1	2	4	1
Grasmus	-	1	-	-	-	-	-	-	2	3	3	2	1	-
Bonte Vliegenv.	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Wielewaal	2	2	3	3	-	-	1	-	1	1	1	-	-	-
Geelgors	2	1	1	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 4. Aantal paren/territoria van schaarse en zeldzame soorten in de Populierenlaan in 1993-95, in het bos ten westen van de Pastoorsweijers (BP) in 1998 en in het bos ten noordwesten van de Visvijvers (BV) in 1999.

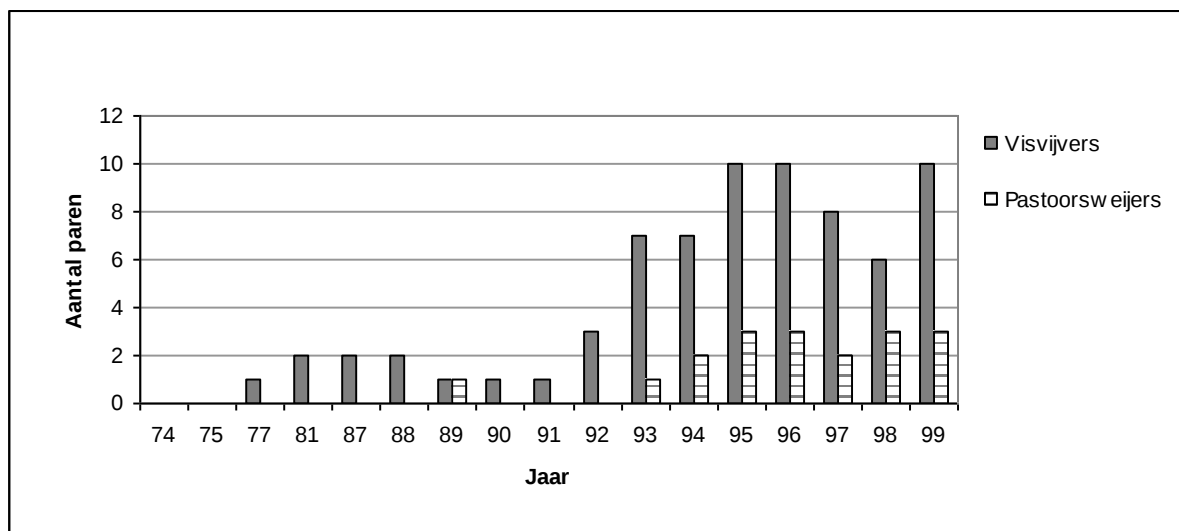
Soort	Populierenlaan			BP	BV
	1993	1994	1995	1998	1999
Mandarijneend	-	-	-	1	1
Havik	-	-	-	-	1
Sperwer	-	-	-	1	0-1
Buizerd	-	-	-	-	0-1
Torenvalk	-	1	-	-	-
Boomvalk	-	-	-	-	0-1
Scholekster	-	-	1	-	-
Zomertortel	1	-	-	1	2
Bosuil	-	-	-	1	1
Ransuil	-	-	-	1	1
Groene Specht	1	2	1	-	2
Zwarte Specht	1	-	1	1	2
Kleine Bonte Specht	-	-	-	-	1
Gekr. Roodstaart	-	-	-	1	5
Bosrietzanger	-	-	1	-	-
Grasmus	4	2	4	-	1

Soort	Populierenlaan			BP	BV
	1993	1994	1995	1998	1999
Vuurgoudhaan	-	-	-	3	2
Wielewaal	2	1	1	-	-
Geelgors	-	-	-	2	8

5. Bespreking van enkele broedvogels

Fuut

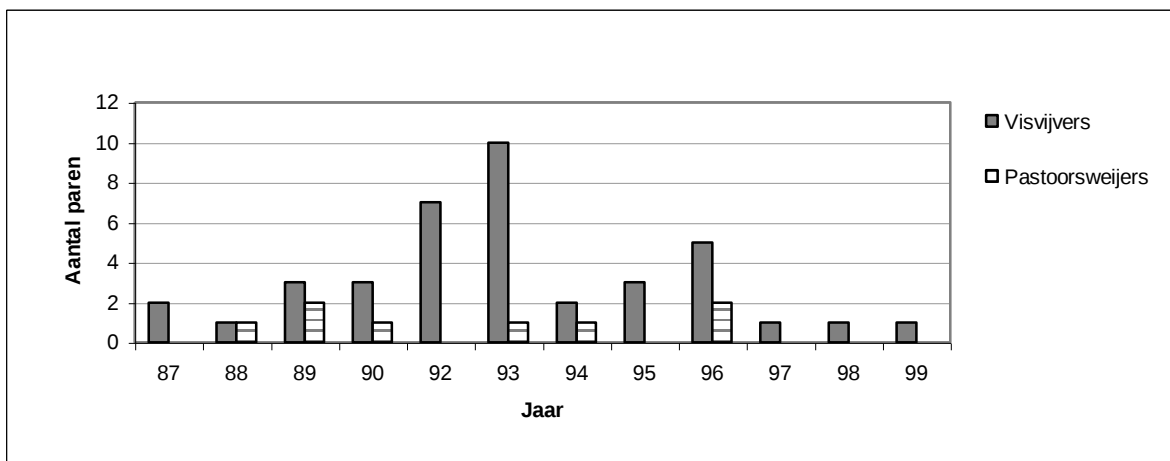
In de periode dat de vijvers voor de viskweek gebruikt werden kwamen er hooguit 2 paren tot broeden, ongetwijfeld een gevolg van directe bestrijding en/of verstoring door onderhoudswerkzaamheden. In 1992, het eerste jaar dat er geen kweek plaatsvond, was het aantal al iets groter (3-4 paren). Daarna ging het snel vooruit en in 1995, 1996 en 1999 broedden er zelfs 13 paren. De gemiddelde reproductie bij de eerste broedsels varieert betrekkelijk weinig en bedroeg in 1993 2.3 (n=6), 1994 1.9 (n=8), 1995 2.2 (n=13), 1996 2.2 (n=13), 1997 2.5 (n=10), 1998 2.2 (n=9) en 1999 2.3 (n=13) jongen per paar.

Figuur 2: Aantal Futenparen op de Visvijvers en Pastoorsweijers in goed onderzochte jaren.

Dodaars

Tot 1992 varieerde het aantal van 1 tot ongeveer 5 paren, al kunnen de werkelijke aantallen soms iets hoger geweest zijn omdat het onderzoek niet zo intensief was. Het aantal op de Visvijvers nam toe in 1992, het eerste jaar zonder viskweek, en bereikte een hoogtepunt in 1993 met 10 paren. Daarna zakte de stand in elkaar, terwijl dit niet in andere gebieden in de Kempen is vastgesteld. In 1994 en 1995 waren er 3 paren (alle op Visvijvers), in 1996 7 paren (waarvan 2 op Pastoorsweijer) en in 1997 t/m 1999 nog maar 1 paar (op Visvijvers).

Figuur 3: Aantal Doodaardterritoria op de Visvijvers en Pastoorsweijers in goed onderzochte jaren.

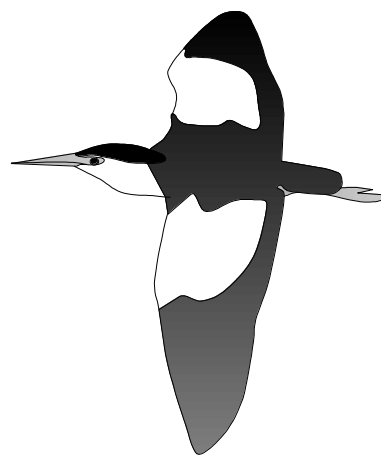
Roerdomp

Tot 1995 is de Roerdomp maar in twee ver uit elkaar gelegen jaren vastgesteld (1976 en 1990). Des te opmerkelijker is het dat in 1995 twee paren aanwezig en in 1996 zelf drie, waarvan 1 op de Pastoorsweijers. In 1997 en 1998 waren er weer twee paren (Visvijvers 1, Pastoorsweijers 1). In 1999 werd op de Visvijvers 1 paar vastgesteld; het mannetje werd gehoord op 27 maart, 3 april en 1 juni.

Woudaapje

Het gebied is al sinds lange tijd bekend als (mogelijke) broedplaats. Betrouwbare gegevens uit de jaren voor 1992 zijn niet beschikbaar. Omdat de soort - althans in sommige jaren - zeer moeilijk vast te stellen is, is het denkbaar dat er al vele jaren Woudaapjes broeden. Volgens de SOVON-criteria waren er in 1992-95 resp. 3, 2, 3 en 4 paren aanwezig, al was de situatie in 1995 onduidelijk. In 1996 en 1998 is de soort niet vastgesteld. In 1997 werd op 5 en 12 juni een roepend mannetje op de Visvijvers gehoord.

In 1998 en 1999 is het Woudaapje niet vastgesteld, maar hierbij moet worden aangetekend dat we in 1999 in de beste inventarisatieperiode (eind mei) geen tellingen hebben uitgevoerd; ook in juni zijn we toen te weinig geweest om deze lastige soort op te sporen.

Knobbelzwaan

Tot 1991 is de Knobbelzwaan nooit als broedvogel vastgesteld. In 1991 t/m 1993 was op de Visvijvers een paar aanwezig. De soort was afwezig in 1994 en 1995. In 1996 t/m 1999 broedde er wederom een paar. In 1999 had het paar 5 pulli op 1 juni; op 16 en 24 juni waren er nog maar 3 over.

Canadese Gans

In 1996, 1997 en 1999 was een paar op de Visvijvers aanwezig, al is broeden niet met zekerheid vastgesteld. In 1999 werd het paar gezien op 3, 10 en 20 april en op 1 mei. Op 20 april waren ze aan het baltsen.

Nijlgans

In 1996 was een paar (geen jongen) op de Visvijvers aanwezig. In 1997 heeft de soort er succesvol gebroed (8 pulli). In 1998 en 1999 ontbrak de soort als broedvogel. In 1999 is twee keer een paartje gezien, namelijk op 1 mei op de weilanden aan de noordzijde van de Visvijvers en op 24 juni laag overvliegend over de Visvijvers.

Krakeend

Met uitzondering van een incidenteel geval in 1989 op de Pastoorsweijers werd deze soort tot 1993 niet als broedvogel vastgesteld. In 1993-94 waren er resp. 1 en 4 paren op de Visvijvers aanwezig, maar de soort ontbrak in 1995. In 1996 t/m 1998 zat er één paar op de Visvijvers. In 1999 waren er twee paren.

Slobeend

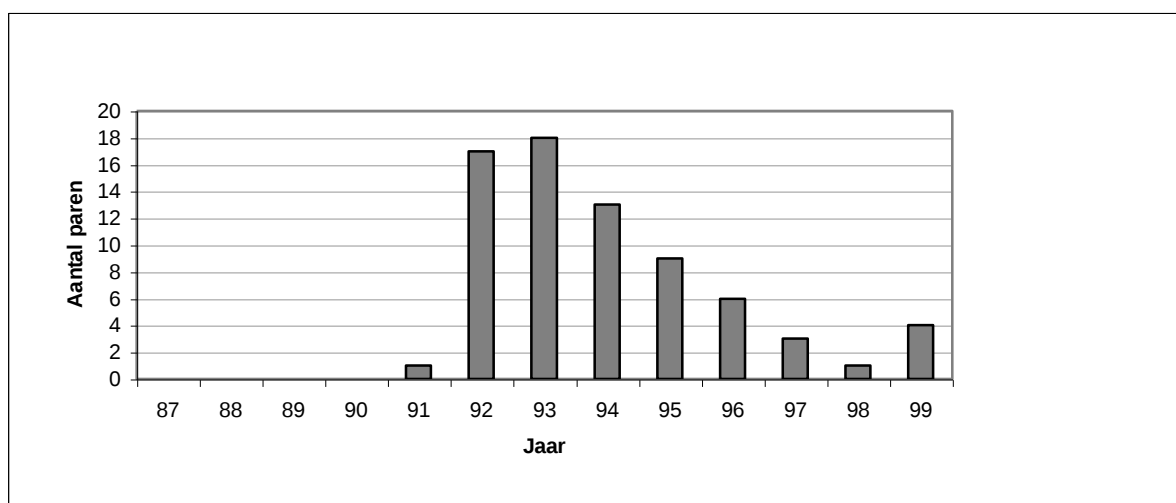
De Slobeend broedt sinds 1992 met 1 tot 3 paren op de Visvijvers. In 1999 ontbrak de soort.

Tafeleend

Tot 1991 kwam de soort slechts af en toe als broedvogel voor. In de jaren 1992 t/m 1996 waren er maximaal 5 paren aanwezig. De soort ontbrak in de jaren 1997 t/m 1999.

Kuifeend

In het verleden was de soort een incidentele broedvogel met maximaal 1 paar. In 1992, het eerste jaar zonder viskweek, nam de Kuifeend op de Visvijvers spectaculair toe tot 17 paren. Ook het broedsucces was dat jaar goed. Het jaar erop waren er ongeveer evenveel paren (18), maar het broedsucces was aanmerkelijk lager. In 1994 nam het aantal paren af tot 13 en werd er geen enkel vrouwtje met jongen vastgesteld. De afname zette door in 1995 toen 9 paren vastgesteld werden en bij slechts 1 vrouwtje werden jongen waargenomen. In 1996 waren 6 paren aanwezig, in 1997 3, in 1998 1 en in 1999 4; in deze jaren zijn geen jongen waargenomen.

Figuur 4: Aantal Kuifeendparen op de Visvijvers in goed onderzochte jaren.

Waterral

In het verleden is de Waterral slechts sporadisch vastgesteld, al kan dat goed te maken hebben met het gebrek van op deze soort gerichte inventarisatiebezoeken. In de periode 1990 t/m 1999 is de soort vastgesteld in 1991 (1 Pastoorsweijers, 1 Visvijvers), 1993 (2 Visvijvers), 1995 (1 Pastoorsweijers), 1996 (2 Visvijvers), 1997 (1 Visvijvers) en 1999 (1 Visvijvers).

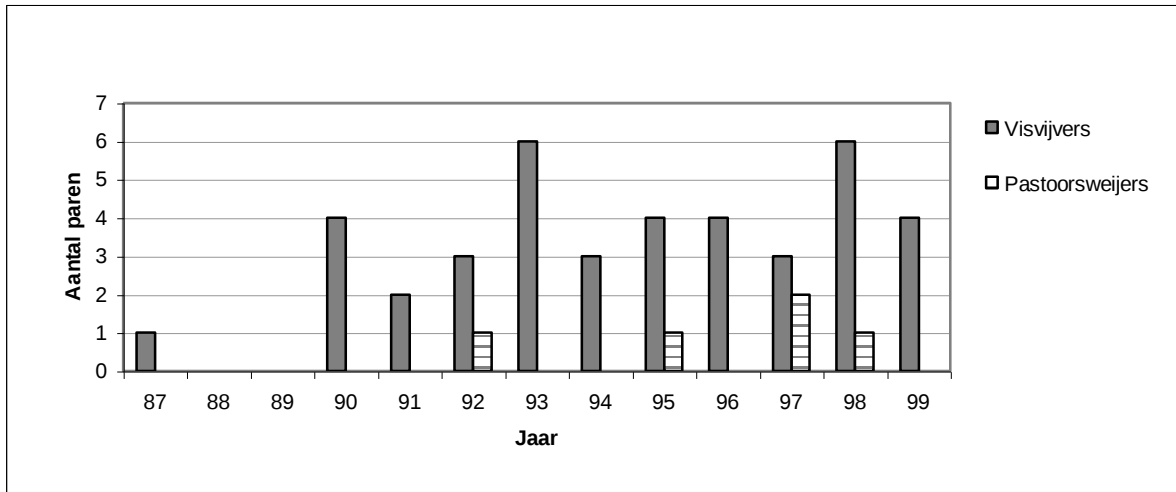
IJsvogel

Van oudsher is de Maaij een bekend broedgebied van de IJsvogel. Tot 1994 werden 1-2 paren vastgesteld, maar het is goed mogelijk dat er binnen het onderzoeksgebied af en toe meer zaten. In 1994 werden bij de Pastoorsweijers twee bewoonde nesten gevonden: één in een overhellende wortelkluit en één in een steile wand van de Beekloop. In 1995 was het nest in de wortelkluit wederom bewoond, en enkele meters van het nest in 1994 in de steile Beekloop-oever zat een tweede paar. Bovendien werd na lang zoeken een bewoond nest op de Visvijvers gevonden. In 1996 is een paar vastgesteld op de Pastoorsweijers, maar een met zekerheid bewoond nest is toen niet gevonden. In 1997 is de soort geen enkele keer waargenomen; de IJsvogel was toen overigens in heel Nederland een zeldzame verschijning na de strenge vorstperiode in de voorafgaande winter. In 1998 is de soort in april, mei en juni gezien op de Visvijvers; er zijn in dat jaar geen pogingen gedaan om het nest te vinden. In 1999 was de wortelkluit bij de Pastoorsweijers weer bewoond. Op 27 maart kwam een vogel uit de nestpijp gevlogen en de nestingang lag vol witte poep. De gehele zomer werden regelmatig IJsvogels op en bij de Pastoorsweijers gezien. Ook op de Visvijvers waren voortdurend 1-2 IJsvogels aanwezig en op 14 maart en 10 april waren de vogels aan het baltsen. Op 27 maart werden twee verse maar ondiepe (30 cm.) nestpijpen gevonden die helaas nadien niet meer gecontroleerd zijn.

Blauwborst

Tot 1990 werd de Blauwborst in ongeveer de helft van de onderzoeksjaren met één paar vastgesteld, al is niet uit te sluiten dat zowel het aantal jaren als paren iets groter was. Daarna was de soort op de Visvijvers ieder jaar present in aantallen die varieerden van 2 tot 6 paren. Op de Pastoorsweijers komt de soort sinds 1995 onregelmatig voor.

Aan de oostzijde van de Pastoorsweijers liggen akkers en weilanden met enkele ruig met riet begroeide sloten. In 1995 en 1999 was hier 1 paar aanwezig en in 1998 2 paren.

Figuur 5: Aantal Blauwborstterritoria op de Visvijvers en Pastoorsweijers in goed onderzochte jaren.

Literatuur

- Dijk, A.J. van 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken – handleiding Broedvogel Monitoring Project. SOVON, Beek-Ubbergen.
- Heijnen, T. 1994. Broedvogelinventarisatie Pastoorsweijers en Visvijvers Bergeijk 1993. VWG De Kempen, Veldhoven. 19 pp. & bijl.
- Heijnen, T. 1995a. Broedvogelinventarisatie Pastoorsweijers en Visvijvers Bergeijk 1994. VWG De Kempen, Veldhoven. 10 pp. & bijl.
- Heijnen, T. 1995b. Broedvogelinventarisatie De Maaij (Bergeijk) 1995, met een samenvatting over de voorgaande jaren. VWG De Kempen, Veldhoven. 39 pp. & bijl.
- Heijnen, T. 1999. Broedvogelinventarisatie De Maaij (Bergeijk) 1996-1998. VWG De Kempen, Veldhoven. 13 pp. & bijl.
- Heijnen, T. 1999. Broedvogelinventarisatie De Maaij (Bergeijk) 1999. VWG De Kempen, Veldhoven. 10 pp. & bijl.
- Vogelwerkgroep IVN Bergeijk/Eersel 1998. Broedvogels in en om De Pastoorsweijer. IVN Bergeijk/Eersel.
- Vogelwerkgroep IVN Bergeijk/Eersel 1999. Broedvogelkartering "De Maaij". IVN Bergeijk/Eersel.